

ЧЕРВІНЧУК АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту Донецького державного університету внутрішніх справ, Кропивницький, Україна
ORCID 0000-0001-7893-6632

АТАМАНЕНКО ЮЛІЯ ЮРІЇВНА

кандидатка технічних наук, старша дослідниця, провідна наукова співробітниця науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту Донецького державного університету внутрішніх справ, Кропивницький, Україна
ORCID 0000-0001-7423-9880

УДК 351.74:629.33

DOI 10.37772/2518-1718-2026-1(53)-10

ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПРИМУСОВОГО ВІДКРИТТЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ У ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено актуальні питання вдосконалення поліцейської діяльності у сфері примусового відкриття транспортних засобів в умовах сучасних безпекових викликів. Автори акцентують увагу на необхідності розроблення та впровадження інноваційних технічних засобів, спрямованих на підвищення ефективності реагування працівників Національної поліції України у ситуаціях, пов'язаних із загрозою життю та здоров'ю людей або необхідністю припинення правопорушень. Проаналізовано науково-практичні підходи до створення спеціалізованого пристрою для примусового відкриття транспортних засобів, визначено його конструктивні особливості та принцип дії. Окрему увагу приділено розробленню методики застосування пристрою, яка забезпечує безпечність, контрольованість і мінімізацію травматизму під час руйнування скла автомобіля. Доведено, що використання запропонованого технічного рішення сприяє зниженню матеріальних збитків, підвищенню рівня захисту осіб та ефективності виконання службових завдань. У роботі підкреслено важливість нормативного врегулювання застосування інноваційних технологій у поліцейській діяльності, а також необхідність підготовки персоналу до роботи з новітніми технічними засобами. Тому, задля повноцінного та безперешкодного використання поліцейськими підрозділами пристрою на державному рівні, запропоновано внести зміни до Закону України «Про Національну поліцію» в частині розширення переліку спеціальних засобів та визначення підстав і порядку використання пристроїв для примусового відкриття транспортних засобів. Адже впровадження інноваційних рішень у сфері примусового відкриття транспортних засобів сприятиме підвищенню ефективності правоохоронної діяльності, зниженню рівня ризиків та забезпечення належного рівня захисту прав громадян.

Ключові слова: поліцейська діяльність; технічні засоби; примусове відкриття автомобіля; забезпечення безпеки; правоохоронна діяльність; спеціальні засоби; інноваційні технології.

Вступ. Сучасний етап реформування правоохоронної системи України характеризується переходом від репресивно-каральної моделі до сервісно-орієнтованої, що ґрунтується на засадах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, а також принципах пропорційності та необхідності застосування заходів примусу. У цьому контексті особливого значення набуває

вдосконалення інструментів і засобів поліцейської діяльності, спрямованих на забезпечення публічної безпеки та ефективного реагування на правопорушення. Адже сьогодні поліцейські під час виконання своїх повноважень часто перебувають в обстановці правової невизначеності, зокрема це стосується ситуацій підвищеної небезпеки, пов'язаних із перебуванням осіб або

тварин у зачинених транспортних засобах [1]. З одного боку, як будь-яка посадова особа органів державної влади, співробітники поліції зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. З іншого – чинним законодавством не завжди врегульовано порядок дій співробітників правоохоронних органів, спрямованих на виконання завдань, які покладені на Національну поліцію України.

Отже, недосконалість чинного законодавства та неоднозначність застосування окремих правових норм деструктивно впливають на службову діяльність правоохоронців. Опинившись у такому становищі, поліцейський часто стає перед вибором: забезпечити виконання покладених на поліцію завдань та діяти у спосіб, невизначений законом, або не вчиняти дій, які невизначені українським законодавством та відповідно не виконати певні покладені на нього обов'язки. Можливий і третій варіант поведінки: виконати покладені на поліцію завдання у визначений чинним законодавством України спосіб. Слід зазначити, що відповідно до чинного законодавства України, застосування поліцейського примусу передбачає використання визначеного переліку спеціальних засобів, який має вичерпний характер [2]. Тому, особливої актуальності набуває проблема примусового відкриття транспортних засобів у випадках загрози життю та здоров'ю людини, необхідності припинення правопорушень або подолання протидії законним вимогам поліцейського. За відсутності спеціалізованих технічних рішень такі дії нерідко супроводжуються підвищеним ризиком травмування осіб, неконтрольованим руйнуванням скла та значними матеріальними збитками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі застосування заходів адміністративного примусу під час забезпечення поліцією публічної безпеки та порядку присвячена значна кількість фундаментальних і науково-прикладних праць науковців, таких як: А. С. Васильєв, Є. В. Додін, О. В. Кузьменко, В. І. Курило, С. Г. Стеценко, А. О. Собакарь, В. К. Шкарупа тощо. Доречним буде виокремити думку Р. М. Пилипіва, який пропонує додати до превентивних поліцейських заходів повноваження – вимагати від водія зупиненого на законних підставах транспортного засобу відкрити вікно не менш ніж на дві третини, увімкнути світло в салоні автомобіля та не залишати транспортних засіб без конкретної команди поліцейського. А в разі відмови водія або особи, яка знаходиться в транспортному засобі, виконати законну вимогу поліцейського відкрити вікно або вийти з автомобіля – застосовувати гумові або пластикові кийки для розбиття скла транспортного засобу. Також для цієї дії дозволити поліції застосовувати вогнепальну зброю як спеціальний засіб (руків'я пістолета або приклад автомата) без застосування кінетичної енергії набоїв [3]. Однак, питання

щодо об'єктивної потреби у розробленні та науковому обґрунтуванні спеціалізованих технічних засобів, які б забезпечували ефективне, контрольоване та максимально безпечне примусове відкриття транспортних засобів, а також закріпленні нормативно-правової бази їх застосування на державному рівні і надалі залишається дискусійним та потребує подальшого дослідження.

Мета статті. Метою дослідження є наукове обґрунтування конструкції та принципів функціонування спеціалізованого пристрою для примусового відкриття транспортних засобів, а також розроблення ефективної та безпечної методики його застосування у службовій діяльності працівників Національної поліції України на державному рівні. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, зокрема системно-структурний метод дозволив визначити місце примусового відкриття транспортних засобів у системі заходів поліцейського примусу; формально-логічний метод застосовано при формуванні правових висновків щодо необхідності нормативного закріплення відповідних технічних засобів тощо.

Виклад основного матеріалу. Задля поліпшення діяльності підрозділів Національної поліції України у сфері протидії злочинності, захисту життя і здоров'я людей чи тварин, у тому числі, від протиправних посягань, Донецьким державним університетом внутрішніх справ було розроблено та запатентовано спеціально зорієнтований пристрій для примусового відкриття транспортних засобів (рис. 1, [4, 6]), а також методику його застосування поліцейським під час виконання ним свої службових обов'язків (рис. 2, [5]).

Пристрій для примусового відкриття транспортного засобу це закріплений та готовий до використання спеціально зорієнтований пристрій, який являє собою жорстку конструкцію, яка складається з фіксуєючої рамки (рис. 3), що спирається на поверхню скла за допомогою вакуумних присосок, та розташованого перпендикулярно склу ударного інерційного молоту з рухливим бойком в рукояті для здійснення розгону молоту (рис. 4).

Фіксуєюча рамка з вакуумними присосками (фіг. 3) складається з фіксуєючої рамки – 1, отвору для укручування корпусу ударного молоту – 2, вакуумних присосок – 3 та важелів на вакуумних присосках – 4. Ударний інерційний молот (фіг. 4) складається зі штока – 1, ударної рукоятки (голівки) інерційного молотка – 2, бойка 3 та корпусу інерційного молоту – 4.

Рис. 1. Патент на корисну модель № 159778

Рис. 2. Патент на корисну модель № 151710

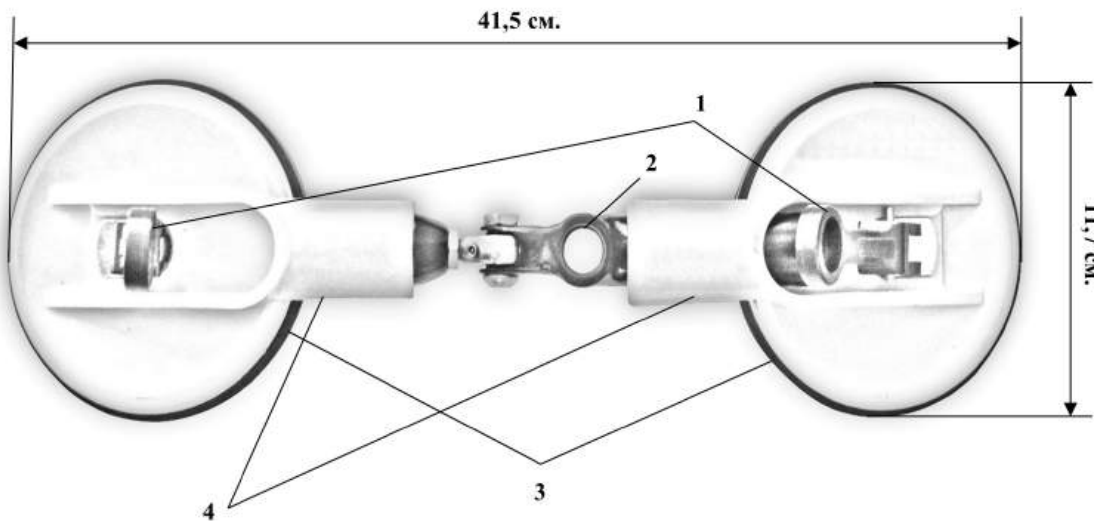

Рис. 3. Фіксуєюча рамка з вакуумними присосками

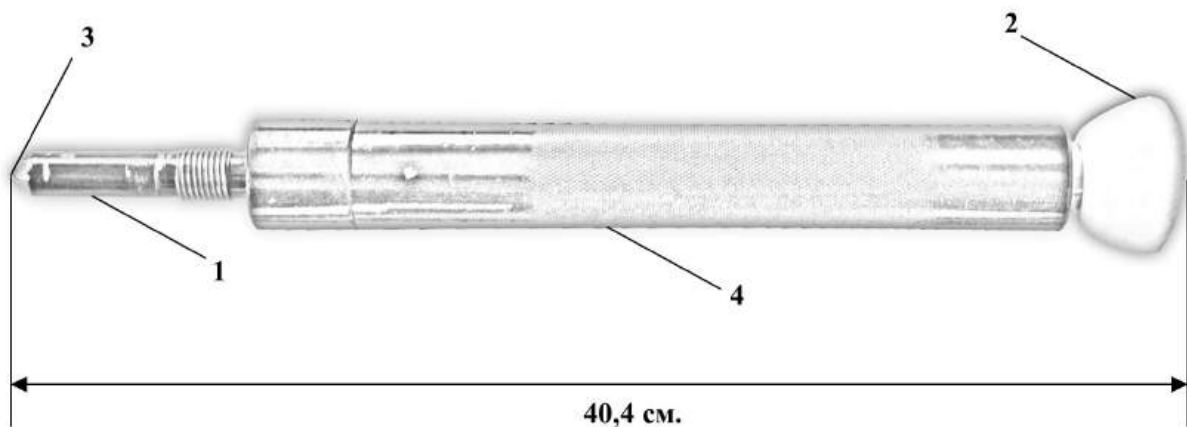

Рис. 4. Ударний інерційний молот

Застосування фіксуючих вакуумних присосок надає можливість здійснювати сконцентрований удар без відскоку бойка та суттєво зменшити радіус розльоту уламків скла під площею дії вакуумної присоски. Рухомі частини пристрою, а саме – шток, ударна рукоять (голівка) інерційного молотка та бойок, розташовані у корпусі молота та є єдиною цільною конструкцією. Отже, основний принцип роботи полягає у фіксації рамки на поверхні бічного скла автомобіля та використанні сконцентрованої ударної енергії від інерційного молота, що приводиться в дію мускульною силою поліцейського. Сила розльоту та кількість уламків в зоні обличчя істотно знижується, якщо отвір для укручування бойка буде розташований якнайдалі від обличчя людини, а одна з присосок – напроти обличчя людини в автомобілі. Спосіб примусового відкриття транспортного засобу за допомогою збірного пристрою полягає в наступному [7]:

1) працівник Національної поліції обирає бічне скло автомобіля, яке підлягає руйнуванню;

2) очищає зовнішню поверхню скла автомобіля від бруду або інших часток, що можуть заважати спрацювання вакуумних присосок;

3) надягає захисні окуляри та рукавички, які ідуть у комплекті з пристроєм, з метою попередження можливого ураження уламками скла;

4) розміщує на поверхні скла фіксуючу рамку таким чином, щоб одна з присосок розміщувалась напроти обличчя людини, що знаходиться в салоні, а отвір для укручування корпусу ударного молоту, за можливості, у геометричному центрі скла;

5) притискає до скла фіксуючу рамку та одночасно переміщує важелі на вакуумних присосках, зафіксує рамку на поверхні скла за допомогою дії присосок;

6) зорієнтовує бойок і відповідно корпус інерційного молоту у отвір для укручування та обертовими рухами за годинниковою стрілкою доводить площу виходу бойка до поверхні скла. Довертає корпус до надання характерного спротиву, тобто створення початкового напруження у склі;

7) лівою рукою утримує корпус інерційного молоту в місті з нанесеним протиковзним покриттям, а правою, тримаючись за ударну рукоять, висовує її максимально з корпусу;

8) різким рухом правої руки з наростаючим прискоренням, засовує шток у корпус інерційного молоту і здійснює удар. Лівою рукою утримує прилад, оскільки при руйнуванні скла його фіксація до того ж самого скла зникає.

Отже, використовуючи збірний пристрій, можна достатньо швидко, якісно та максимально безпечно здійснити примусове відкриття транспортного засобу шляхом руйнування будь-якого з бічних стекол автомобіля. Проте, слід пам'ятати, що під час використання приладу необхідно дотримуватись елементарних захо-

дів безпеки для зберігання здоров'я як людини, що знаходиться у середині транспортного засобу, так і працівника Національної поліції України.

Технічні характеристики пристрою наведено у таблиці 1. Технічне обслуговування приладу слід проводити два рази на рік, а саме, при переході з весняно-літнього на осінньо-зимовий сезон і навпаки. При проведенні обслуговування необхідно очистити прилад від бруду, змазати отвір для укручування бойка на фіксуючій рамці консистентною змазкою (Літол 24), обробити усі рухливі деталі й внутрішню порожнину інерційного молоту рідкою змазкою (WD-40), а гумові присоски рідкою змазкою на силіконовій основі.

Таблиця 1

Технічні характеристики пристрою для примусового відкриття транспортного засобу

Технічні характеристики пристрою	Значення параметрів
Маса пристрою	2,5 кг
Габаритні розміри зібраного пристрою	довжина 415 мм.; ширина 117 мм.; висота 400 мм. (з висунутим штоком 580 мм.)
Розрахункову силу сконцентрованого удару	150...200 кг. на 1 мм ²
Кліматичні умови експлуатації пристрою	температура повітря від – 25 С° до + 55 С°; відносна вологість при температурі повітря 40 С° – 92...98 %; мінімальний атмосферний тиск 61 кПа

Зберігається та транспортується збірний пристрій у спеціально розробленій сумці з щільного водонепроникного полімеру, яка містить чотири відділення. Два основних відділення призначені для розташування збірного пристрою, ще два призначено для зберігання захисних окулярів й рукавичок, а також змащувальних й обтирочних матеріалів для обслуговування пристрою.

Слід зазначити, що пристрій для примусового відкриття транспортних засобів розроблений науковцями як спеціальний поліцейський засіб задля повноцінного та безперешкодного його використання поліцейськими підрозділами, тому враховуючи вищезазначене необхідно внести зміни до Закону України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 року № 580-VIII, адже саме цим нормативно-правовим актом закріплюються перелік, порядок та правила використання спеціальних засобів поліцією.

Зокрема, в статті 42 «Поліцейські заходи примусу» визначення «спеціальні засоби як поліцейські заходи

примусу» доповнити словосполученням «для порятунку життя людей або тварин» після фрази «спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для...». Також, статтю 42 «Полицейські заходи примусу» як спеціальним засобом, що можуть використовувати поліцейські під виконання своїх повноважень, слід доповнити «пристрої для примусового відкриття транспортних засобів». Статтю 45 «Застосування спеціальних засобів» слід доповнити пунктом: «пристрої для примусового відкриття транспортних засобів для: а) порятунку життя людей; б) порятунку життя тварин; в) подолання злісної непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків особою, що перебуває у зачиненому транспортному засобі».

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що чинне законодавство України та існуючі методики не визначають ефективного та безпечного способу примусового відкриття транспортного засобу. Тому, запропоновано пристрій для примусового відкриття транспортного засобу, який є ефективним

технічним рішенням, спрямованим на підвищення рівня безпеки та оперативності дій працівників Національної поліції України в умовах необхідності застосування заходів примусу. Доведено, що конструктивні особливості пристрою, зокрема використання фіксуєючої рамки з вакуумними присосками та інерційного ударного механізму, забезпечують локалізацію ударного навантаження, мінімізацію вторинного травматизму від уламків скла та зменшення матеріальних пошкоджень транспортного засобу. Це свідчить про відповідність розробки сучасним вимогам щодо гуманізації поліцейських заходів примусу та дотримання принципу пропорційності втручання. Однак, відсутність нормативного закріплення можливості використання таких технічних засобів обмежує їх практичне застосування та знижує рівень правової визначеності діяльності поліції. У зв'язку з цим запропоновано внести зміни до Закону України «Про Національну поліцію» в частині розширення переліку спеціальних засобів та визначення підстав і порядку використання пристроїв для примусового відкриття транспортних засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нормативно-правове врегулювання примусового відкриття транспортних засобів (науково-практичні рекомендації) / С. С. Вітвіцький, С. О. Бичин, А. В. Веснін, А. В. Червінчук, Ю. Ю. Атаманенко, С. О. Пилипенко. Кривий Ріг : Донецький юридичний інститут МВС України, 2020. 56 с. URL: <https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/1618>.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 22.03.2026).
3. Пилипів Р. М. Проблеми правозастосування поліцейських заходів під час нагляду за дорожнім рухом. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 2 (77). С. 86.
4. Пристрій збірний для примусового відкриття транспортного засобу «WINCRUSHER» : с. 44268 Україна : № s 2021 00257; заявл. 11.02.2021; опубл. 25.08.2021, Бюл. № 34.
5. Спосіб примусового відкриття транспортного засобу : пат. 151710 Україна : B60J 1/08 (2006.01). № u 2022 01158; заявл. 11.04.2022; опубл. 31.08.2022, Бюл. № 35.
6. Пристрій для примусового відкриття транспортного засобу : пат. 159778 Україна : B60J 1/08 (2022.01). № u 2025 00208; заявл. 17.01.2025; опубл. 02.07.2025, Бюл. № 27.
7. Червінчук А. В., Атаманенко Ю. Ю. Пристрої для примусового відкриття транспортних засобів та правові підстави їх застосування. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. Кривий Ріг, 2022. № 1 (3). С. 91 – 98. URL: <https://policeystika.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/04/chervinchuk.pdf> <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2022-3-1-91-98>.

REFERENCES

1. Vitvitskyi, S.S., & Bychin, S.O. (Ed.). (2020). *Regulatory and legal regulation of forced opening of vehicles (scientific and practical recommendations)*. Kryvyi Rih: Donetskyyi yurydychnyi instytut MVS Ukrainy [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine On the National Police No. 580-VIII. (2015, July 2). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].
3. Pylypiv, R.M. (2017). Problems of enforcement of police measures during traffic surveillance. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2(77). pp. 86 [in Ukrainian].
4. Prefabricated device for forced opening of a vehicle “WINCRUSHER” с. 44268 Ukraina: № s 2021 00257; zaiavl. 11.02.2021; opubl. 25.08.2021, Biul. № 34 [in Ukrainian].
5. Method of forced opening of a vehicle : pat. 151710 Ukraina : B60J 1/08 (2006.01). № u 2022 01158; zaiavl. 11.04.2022; opubl. 31.08.2022, Biul. № 35 [in Ukrainian].

6. Device for forced opening of the vehicle : pat. 159778 Ukraina : B60J 1/08 (2022.01). № u 2025 00208; zaiavl. 17.01.2025; opubl. 02.07.2025, Biul. № 27 [in Ukrainian].
7. Chervinchuk, A.V., & Atamanenko, Yu.Yu. (2022). Devices for forced opening of vehicles and legal grounds for their use. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*. Kryvyi Rih. № 1(3). pp. 91 – 98. <https://policeystyka.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/04/chervinchuk.pdf>. <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2022-3-1-91-98> [in Ukrainian].

CHERVINCHUK ANDRIY

Candidate of Law, Senior Researcher, Head of the Research Laboratory of Public Community Safety Educational and Scientific Institute of Law and Social Management Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi, Ukraine

ATAMANENKO YULIA

Candidate of Technical Sciences, Senior Researcher, Leading Researcher of the Research Laboratory of Public Community Safety of the Educational and Scientific Institute of Law and Social Management Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi, Ukraine

INNOVATIVE SOLUTIONS FOR FORCED OPENING OF VEHICLES IN POLICE ACTIVITIES

Problem setting. The article examines the current issues of improving police activities in the field of forced opening of vehicles in the context of modern security challenges. The authors focus on the need to develop and implement innovative technical means aimed at increasing the effectiveness of the response of employees of the National Police of Ukraine in situations related to a threat to life and health of people or the need to stop offenses.

Analysis of recent researches and publications. A significant number of fundamental and applied research works by scholars such as A. S. Vasilyev, E. V. Dodin, O. V. Kuzmenko, V. I. Kurylo, S. G. Stetsenko, A. O. Sobakar, V. K. Shkarupa, and others. It is worth highlighting the opinion of R. M. Pylypiv, who proposes adding to preventive police measures the authority to require the driver of a vehicle lawfully stopped to open the window by at least two-thirds, turn on the interior lights of the vehicle, and not leave the vehicle without a specific command from the police officer.

Purpose of the research is to provide a scientific basis for the design and operating principles of a specialized device for the forced entry of vehicles, as well as to develop an effective and safe methodology for its use in the official duties of National Police of Ukraine officers at the national level.

Methodology. Scientific and practical approaches to creating a specialized device for forced opening of vehicles are analyzed, its design features and principle of operation are determined. It is established that the device for forced opening of a vehicle is a fixed and ready-to-use specially oriented device, which is a rigid structure consisting of a fixing frame, which rests on the glass surface using vacuum suction cups, and an impact inertial hammer located perpendicular to the glass with a movable striker in the handle for accelerating the hammer.

Article's main body. The technical characteristics of the device for forced opening of vehicles are described and details of its maintenance are indicated. Special attention is paid to the development of a method for using the device, which ensures safety, controllability and minimization of injuries during the destruction of car glass. It is proven that the use of the proposed technical solution contributes to the reduction of material damage, increasing the level of protection of individuals and the efficiency of performing official tasks. The work emphasizes the importance of regulatory regulation of the use of innovative technologies in police activities, as well as the need to train personnel to work with the latest technical means.

Conclusions and prospects for development. Therefore, for the full and unhindered use of the device by police units at the state level, it is proposed to amend the Law of Ukraine “On the National Police” in terms of expanding the list of special means and determining the grounds and procedure for using devices for forced opening of vehicles. After all, the implementation of innovative solutions in the field of forced opening of vehicles will contribute to increasing the efficiency of law enforcement activities, reducing the level of risks and ensuring the proper level of protection of citizens’ rights.

Keywords: police activities; technical means; forced opening of a car; security; law enforcement activities; special means; innovative technologies.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Червінчук А. В., Атаманенко Ю. Ю. Інноваційні рішення для примусового відкриття транспортних засобів у поліцейській діяльності. *Право та інновації*. 2026. № 1 (53). С. 81–87. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-1\(53\)-10](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-1(53)-10).

Дата подання автором: 14.04.2026

Дата прийняття після рецензування: 27.04.2026

Дата опублікування: 29.04.2026